

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

3e jaargang nr. 1
maart 1986

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE Vereniging „Het Reewild”

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Vereniging „Het Reewild” stelt zich ten doel:

.....de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild in Nederland. Zij staat op het standpunt, dat niet slechts gestreefd dient te worden naar het verkrijgen en behouden van een verantwoord reestand, doch bovendien dat middelen dienen te worden aangewend deze stand zo gezond mogelijk te houden en op kwalitatief hoog peil te brengen, opdat ook voor het nageslacht een der schoonste vertegenwoordigers van de Nederlandse fauna behouden blijft.

BESTUUR

voorzitter:

Jhr. M. de Savornin
Lohman,
Smidswater 2A,
2514 BV 's-Gravenhage,
Tel.: 070-643596/
070-689266.

secretaris:

Jhr. Mr. Th. W. R. M.
Serraris,
Groen v. Prinstererlaan 28,
3818 JP Amersfoort,
Tel.: 033-631833 (privé),

penningmeester:

Ir F. W. Craandijk,
Blydensteinbleekweg 20,
7523 HZ Enschede,
Tel.: 053-351667.

G. W. Boele,
Kamperweg 18,
8181 CM Heerde,
Tel.: 05782-2193.

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant).

A. A. M. J. Consten,
Dautzenbergstraat 16,
6411 LB Heerlen,
Tel.: 045-717150.

E. H. Drenth,
Westerse Drift 89,
9752 LD Haren (Gr),
Tel.: 050-348657,
050-129948.

J. F. Erdmann,
Rembrandtlaan 15,
1231 AA Loosdrecht,
Tel.: 02158-1285.

Ir. J. M. Serou,
Achelsedijk 6,
3598 Bocholt (België),
Tel.: 09-3211472026.

Th. J. Litjens,
Dorpsstraat 40,
4845 CG Wagenberg,
Tel.: 01693-1420,
01693-1827.

Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B,
4421 JW
Kapelle-Biezelinghe,
Tel.: 01102-1846.

J. J. Meissner,
Dijk 4,
8131 VA Wijhe
Tel.: 05702-1255.

Administratie Afschot:

A. J. van Veen,
Bolhaarslaan 57,
7522 CV Enschede,
Tel.: 053-351592.

Beheer Materiaal:

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483.
03412-51874 (kant).

Slijpplaatjes:

G. Koenderink,
Lhee 96,
7991 PK Dwingeloo,
Tel.: 05219-7356.

REGIONALE ORGANISATIES

Reewildbeheer
Noord Nederland

voorzitter: E. H. Drenth.
secretaris:
H. Meijeringh,
Zuidbargerstraat 93,
7812 AE Emmen,
Tel.: 05910-29364.

Stichting Reewild
Trofeeshow Gelderse
Achterhoek (Exel)

voorzitter: D. Voûte,
secretaresse:
Mevr. C. H. Mekers,
Binnenweg 3,
7211 MA Eefde,
Tel.: 05780-12480.

Regio Limburg

voorzitter:
J. W. H. Hommen,
secretaresse:
P. Adams,
Overhaalen 8,
6081 ZD Haalen
Tel. 04759-3448.

Stichting Reewildbeheer
Overijssel

voorzitter: B. Brinkmann,
secretaris:
J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Vereniging „Het Reewild”
West- en Midden Brabant

voorzitter: Th. J. Litjens,
secretariaat:
G. W. A. M. Hamel,
Assumburgstraat 14,
4834 KP Breda,
Tel.: 076-656005.

Reewildbeheer Utrecht

voorzitter: Jhr. Mr.
Th. W. R. M. Serraris,
secretaris: S. F. P. Klep,
Doldersweg 60,
3712 BR Huis ter Heide,
Tel.: 030-784974.

Stichting Wildbeheer
Veluwe

voorzitter: Jhr.
M. de Savornin Lohman,
secretaris:
J. C. H. Nachenius,
Lage Boeschotenweg 18,
3886 PS Garderen,
Tel.: 05776-1429

Vereniging
Reewildkring
Oost-Brabant

voorzitter:
H. A. v.d. Vleuten,
secretaris: A. J. G. v. Kuijk,
De Kranssen 21,
5581 AG Waale,
Tel.: 04904-4624.

Provinciale
Reewildcommissie
Zeeland

voorzitter: P. van Dalsen
secretaris:
Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B
4421 JH
Kapelle-Biezelinghe
Tel.: 01102-1846

Foto voorpagina: Th. J. Litjens

Gironummer penningmeester Vereniging „Het Reewild”: 813577

Redactiecommissie Mededelingenblad „Het Reewild”

Ir H. Eikelboom, eindredacteur, Nic. Beetslaan 20, 3743 HM Baarn, Tel.: 02154-17069 - G. W. Boele, Kamperweg 18, 8181 CM Heerde, Tel.: 05782-2193. - P. H. Schneider, Jachtlaan 8, 4851 AM Ulvenhout, Tel.: 076-612293.

Druk en grafische vormgeving: Drukkerij Lulof B.V. - Postbus 100 - 7600 AC Almelo - Tel.: 05490-11011.

Het Reewild

INHOUD

Uit de redactiecommissie	2
Herziene richtlijnen	2
Vorst oorzaak voor afwijkingen aan het gewei	5
Voor u gelezen	7
Jachtfonds persbericht	9
Bericht van de penningmeester	11
Mededeling	11
Merkwaardigheden (3)	12
Wildrecepten	15
Agenda	16

De datum om copy voor „Het Reewild” nr. 2 - 1986 in te leveren is: 1 juni 1986.

Uit de redactiecommissie

In verband met ziekte van de eindredacteur de heer Eikelboom kwam de redactiecommissie van ons mededelingenblad versterkt met de heren Erdmann en Litjens uit het bestuur op 4 maart te Amersfoort bijeen teneinde de continuïteit te verzekeren van het eerste nummer van 1986 dat nu voor u ligt. Wij wensen vanaf deze plaats de heer Eikelboom, die na een ingrijpende hartoperatie inmiddels gelukkig weer thuis is van harte een spoedig algeheel herstel toe en hopen, dat dit nummer, dat zonder zijn bezielende leiding tot stand gekomen is, zijn goedkeuring alsnog zal kunnen wegdragen.

P. H. Schneider.

Herziene richtlijnen

Herziene richtlijnen voor de beoordeling van reegeweien ingezonden tijdens de Regionale Tentoonstellingen.

Vorig jaar werd door het bestuur een commissie in het leven geroepen, die als taak kreeg, de bestaande richtlijnen ter beoordeling van reegeweien ingezonden op de regionale tentoonstellingen, te herzien. Deze commissie bestond uit de heren G. W. Boele, J. Brinkman, J. F. Erdmann en Dr. J. van Haaften. In het uitgebrachte rapport valt het op, dat voor de leeftijdsbepaling de gebitslijtage als enige norm, is komen te vervallen. Tevens wordt het belang onderstreept van het sparen van twee- tot vijfjarige dieren. Ook wordt er een lans gebroken om op de tentoonstellingen meer aandacht te besteden aan het geitenafschot. Tenslotte wordt de opleiding en de status van de keurmeesters geregeld.

J.F.E.

Uitgangspunten :

1. De deelname aan Regionale Tentoonstellingen vindt plaats op basis van vrijwilligheid.
2. Zieke en gewonde dieren behoren door de jager allereerst uit het bestand te worden weggenomen.
3. Ongeveer 50% van het afschot moet in de jaarlingen- en de kalverenklasse geschieden.
4. Deze selectie vindt plaats om een gezonde reewildstand te behouden.
- 5.a. Gezien het vrijwillige karakter van de deelname aan de tentoonstellingen wordt er van uitgegaan dat iedere ingezonden trofee steeds vergezeld zal zijn van de twee bijbehorende onderkaken en dat tevens het neustussenschot intact is gebleven. Voorts wordt er van uitgegaan, dat de mededelingen betreffende het afschot, door de schutter gedaan, juist zijn.

b. Bij de beoordeling zullen de volgende factoren, in volgorde van belangrijkheid, een rol spelen :

1. Slijpplaatje
2. Gebitslijtage
(regionale kaakborden)
3. Lengte van het neus-tussenschot
4. Schedelnaad
5. Lengte van de rozenstokken
6. Stand van de rozenstokken
7. Dikte van het wandbeen
8. Datum van het afschot. Etc.

c. De inzender gaat bij voorbaat akkoord met het oordeel van de door de vereniging "Het Reewild" aangewezen keurmeester(s).

Aan de hand van deze uitgangspunten wordt het volgende gesteld :

a. Aangezien bij het afschot van reebokken in Nederland het streefgetal van 50% jaarlingen en kalveren nog niet overal is bereikt, dient in deze leeftijdsklassen het aantal nadrukkelijk boven alle andere criteria te worden gesteld. Wel dienen de zwakste exemplaren in beide klassen zo mogelijk het eerst te worden geschoten. In dit kader zal, zolang de 50% niet wordt gehaald, iedere geschoten jaarling, dus ook een zesender, als "goed afschot" moeten worden bestempeld. Op Regionale Tentoonstellingen c.q. in reewildkringen, waar enkele jaren achtereenvolgens de 50% afschot in de jaarlingenklasse wel werd gehaald, zal ook in die klasse worden geselecteerd. Men zal dan sterke gaffel- en zesenderbokken

als "foutief afschot" kunnen betitelen.

b. De natuurlijke selectie hield in dat de 2- tot 5-jarigen in het algemeen gespaard bleven. Alleen de zieke en verzwakte exemplaren worden in deze jaarklassen uit de populatie genomen. (c.q. slechte geweevorming). Voor een natuurlijke opbouw van ons reewildbestand is dan ook een duidelijk lager afschot in de klassen van 2 - 5 jaar dan tot op heden noodzakelijk.

Op de Regionale Tentoonstellingen moet dat door **geringe aantallen** in deze leeftijdsklassen naar voren komen. De jager dient in deze leeftijdsklassen **erg** terughoudend te zijn en uitsluitend die exemplaren te schieten die een slechte conditie hebben. Criteria hierbij zijn : verwonding, gering gewicht, abnormale verharig, vuile spiegel en abnormale veegtijd. Bij de beoordeling voor de Regionale Tentoonstellingen betekent dit, dat in de categorie 2 - 5 jarigen in **principe** alleen geweien met een abnormale ontwikkeling als "goed afschot" zullen worden bestempeld, tenzij uit beheers-technisch oogpunt toch tot afschot in deze categorie is overgegaan (bijv. verminderings-afschot).

c. Bokken van 5 jaar en ouder zullen steeds als "goed afschot" kunnen worden bestempeld, dit uitsluitend op grond van de leeftijd.

Tenslotte nog het volgende : Aan het geitenafschot wordt op de Regionale Tentoonstellingen vrijwel geen aandacht besteed. Meer nog dan bij de bokken zal hier op aantal gelet moeten worden. Daar waar de gewenste geslachtsverhouding van 1 op 1 verstoord is, zal het afschot van reegeiten en vrouwelijke kalveren hoger moeten zijn dan dat van mannelijke exemplaren, waarbij ook 50% in de jeugd- c.q. kalveren categorie dient te worden geschoten. Het zou een goede zaak zijn om op al de Regionale Tentoonstellingen een overzicht te geven van het geiten- c.q. kalverenafschot, opdat de reewildjager nog meer met dit belangrijke onderdeel van het reewildbeheer wordt geconfronteerd.

Enkele punten ter overweging :

1. Het verdient aanbeveling alle merken per jaar te versturen, opdat ook slechte bokkalveren in de tijd van het geitenafschot uit de populatie kunnen worden genomen. Wel dient hierbij te worden opgemerkt dat dit dan in mindering zal moeten worden gebracht op het totale bokkenafschot van dat jaar.

2. Het afschot van vrouwelijk wild zou eerder moeten worden opengesteld.

3. Aanwijzen van regionale vertrouwensmensen, om te kunnen adviseren in allerlei zaken betrekking hebbende op het

reewild, biotoop etc.

4. Het beschikbaar stellen van regionale kakenborden.

5. Voor noodzakelijk afschot i.v.m. verwonding, schade, verkeersrisico, bijvoorbeeld bij een snelweg e.d., wordt een blauwe punt toegekend, dit ter beoordeling door de ambtenaar Faunabeheer en/of de vertrouwensman in de regio.

Adviezen betreffende de keurmeesters en hulpkeurmeesters van de vereniging "Het Reewild".

1. Een keurmeester moet de cursus van de vereniging met goed gevolg hebben doorlopen, op een Regionale Tentoonstelling hebben gekeurd en - minstens éénmaal - een volledige keuring op een Nationale Tentoonstelling hebben meegemaakt. Hij zal dan een certificaat kunnen krijgen waaruit blijkt dat hij erkend keurmeester van de vereniging "Het Reewild" is.

2. Een hulpkeurmeester moet de cursus van de vereniging met goed gevolg hebben afgelegd en op een Regionale Tentoonstelling als zodanig hebben meegekeurd.

Per regionale keuring dienen minstens één gecertificeerde keurmeester en twee hulpkeurmeesters, (bij voorkeur uit de regio) de keuring te verrichten. De keurmeester(s) en hulpkeurmeesters dienen te worden aangewezen door de keurings-

coördinator, die als lid zitting heeft in het landelijk bestuur. De keuringscoördinator is als zodanig verantwoording verschuldigd aan het landelijke bestuur.

De Redactie verwacht uiteraard commentaar op deze nieuwe richtlijnen. Er zal daarvoor in de komende nummers van dit blad een discussierubriek geopend worden.

E.

Vorst oorzaak voor afwijkingen aan het gewei

Na deze winter letten op abnormale geweivorm

De jacht op de bok begint alweer inzicht te komen. Veel jagers beginnende en oude rotten zijn de hun bekende bokken aan het inventariseren. Pachters van grotere velden zijn samen met het jachttoezicht aan het overleggen welke bokken dit jaar voor afschot in aanmerking komen.

Hiervoor is een flinke portie vakmanschap over reewild voor nodig, vooral als we een goed beheerabschot willen plegen. Reewild stelt ons altijd weer voor verrassingen vooral wat de geweigroei betreft met zijn vormen, afwijkingen en ontwikkeling. Daarom is er ieder jaar weer foutief afschot te zien, waarvan niemand zich kan vrijpraten of het moet zijn dat hij

niet jaagt. Zeker het opzetten van het gewei is sterk afhankelijk van het biotoop, havei en het weer.

Vooral dit laatste kan sterk verschillen, reden tot het schrijven van dit stukje. Want door de strenge vorst zullen we rekening moeten houden met vorstgeweien.

Wat is een vorstgewei en hoe ontstaat het.

Vorstgeweien komen veelvuldig na extreme strenge vorstperiodes voor.

Tijdens het schuiven is het bastgewei een levend iets, dat evenals de rest van het lichaam gevoed wordt door bloedvaten en zenuwen, welke voor de groei zorgen. De groei is afhankelijk van de gezondheidstoestand, de hoeveelheid voer en het gehalte ervan. Ook de hormoonspiegel speelt een belangrijke rol.

Hebben we te maken met een winter als die we nu achter de rug hebben dan krijgen we soms te maken met vorstgeweien.

Tijdens de lange vorstperiode komt het tot bevrozingen van het bastgewei (tijdens het schuiven).

Alhoewel het bastgewei sterk doorbloed wordt en dus normaliter niet bevroren kan, komt het echter toch voor.

In de meeste gevallen hangt dit af van de hormoon stofwisseling.

Ergens in het zich welbevinden van het reewild is er iets gestoord. Zo komen vorstgeweien eerder voor bij reewild wat lijdt aan een hoog percentage parasiten bevat dan bij gezond reewild. Hoe komt het echter dat ook gezond reewild

een vorstgewei kan krijgen. Ook hier is een verklaring voor. Zoals wellicht bekend heeft reewild dagelijks een korte hersenslaapfase.

Tijdens zo'n fase nu is de ademhaling en het hart minuten voluwe verlaagd, hierdoor krijgen we lichte daling van de lichaamstemperatuur al is dit minimaal. De vorst heeft op zo'n moment een grotere kans om in het bastgewei door te dringen. In bijna alle gevallen is een vorstgewei niet te herkennen zolang het nog in de bast is. Dit verandert echter direct als de bok begint te vegen.

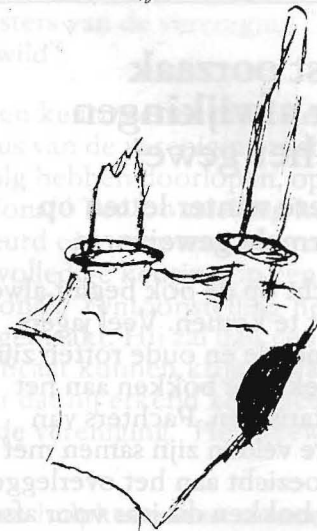
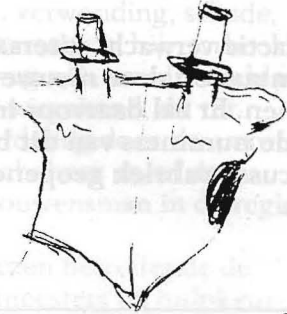
Gedurende het vegen wordt de bast verwijderd van het verbeende gewei. Bestaan er bevrozingen, dan breekt het precies daar af, waar de grens tussen het bevroren en niet bevroren gedeelte ligt.

Het ziet er dan uit alsof de stang glad afgezaagd is. Het komt ook wel eens voor dat tijdens het vegen de stang afbrokkelt tot het gezonde gedeelte. In bijna alle gevallen lijkt het er daadwerkelijk op alsof beide stangen of één stang afgesneden zijn.

Bijzondere voorzichtigheid is er geboden wanneer men gelooft één stangigheid vastgesteld te hebben. Het aanspreken van deze geweien is erg moeilijk. Al snel hebben we hier te maken met een foutief afschot, terwijl we juist dachten het zo goed te hebben gedaan.

Vaak komen we daar een jaar later pas achter als we een goede zesender missen op z'n vaste plaats in ons veld. In veel gevallen

hangt hij dan als vorstgewei al aan de wand en niet te herkennen als de veelbelovende jonge bok van het jaar ervoor.

Als men het idee heeft met een vorstgewei te maken te hebben zal men uiterst voorzichtig en terughoudend moeten zijn.

Is de bok goed op kleur en sterk in wildbraad dan zal men hem een kans moeten geven, dit om voor foutief afschot bespaard te blijven. (Niet alleen bij vorstgeweien ook bij een afgebroken stang gaat dit op).

Met een spektief (30 of 60 x vergrotend) kan men precies aanspreken hoe het er met een afgebroken stang uitziet.

Je kunt bijv. zien of de roos is blijven staan of de rozenstok nog aanwezig is of niet. Is het laatste het geval dan kan men de bok met een gerust geweten schieten, immers een rozenstok-beschadiging hersteld zich

nimmer.

Voorzichtig mogen we toch op z'n minst zijn met het afschot van ons mooie en boeiende reewild, zeker als we weten dat het vorstgewei van het ene jaar het volgende jaar weer een mooie zesender kan zijn. En de veel belovende bok er weer is.

G. W. Boele.

Voor u gelezen . . .

Hoge Raad vernietigt
vonnis van Gerechtshof :

Gevarenbord „overstekend wild” legt verantwoordelijk bij automobilist

door mr. C. A. Baron Bentinck

Het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens kent diverse driehoekige borden, welke een gevaar aanduiden. Staat op zo'n bord een springend hert, dan wijst dat op het gevaar van overstekend groot wild.

Dit gevaar heeft een karakter, omdat de oversteek van groot wild volkomen onverwacht en met grote snelheid geschiedt.

Als een uitwijkmanoeuvre van een overrompelde automobilist, tot een botsing met een andere auto leidt, is hij of zijn WA-assuradeur dan aansprakelijk voor de schade ?

Op een zondagavond in de maand mei om 20.30 uur, kort na zonsondergang, reed A in zijn Audi over de druk bereden autoweg Meppel-Eursinge in de richting van Eursinge. Deze weg was zeven meter breed. Voor elke rijrichting was slechts één rijstrook beschikbaar. Aan weerszijden van de weg bevonden zich bermten van vijf meter. Op deze weg was een snelheid van 100 km per uur toegestaan.

Uit de richting van Eursinge naderde B in zijn lelijk eendje. Plotseling week B met zijn auto zover naar links uit, dat hij belandde op de linker weghelft, bestemd voor het hem tegemoetkomende verkeer. Er onstond een frontale botsing tussen beide auto's. De gevolgen waren rampzalig. B en een zoon van A kwamen om het leven. A zelf, zijn vrouw en twee andere kinderen werden zwaar gewond. Beide auto's werden totaal vernield.

Kort na het ongeval werd in de rechter berm - gezien vanuit de rijrichting van B - een ree aangetroffen, die dood was, maar nog warm aanvoelde. 90 meter vóór de plaats van het ongeval was B het gevaarsbord voor overstekend groot wild gepasseerd.

A eiste schadevergoeding van de WA-verzekeraar van wijlen B. Na getuigenverhoor wees de rechtbank als oorzaak van het ongeval aan : een plotseling voor B van links naar rechts de weg overstekende ree. De rechtbank nam aan, dat B getracht had een botsing met de ree te

voorkomen door achter het overstekend dier langs te rijden en zodoende op de linker weghelft terecht was gekomen.

Deze achteraf gezien onjuiste en fatale reactie is evenwel geenszins onbegrijpelijk en B niet als schuld aan te rekenen, gezien de acute gevaarsituatie, waarin hij verkeerde.

Bovendien reed B niet met de toegestane snelheid van 100 km per uur, doch met een aangepaste snelheid van 80 km per uur. Aldus wees de rechtbank de schadevergoedingsvordering van A af.

Foto: J. Poutsma

In hoger beroep was ook het gerechtshof van oordeel, dat de snelheid van 80 km per uur, waarmede B gereden had, aangepast was aan de gegeven omstandigheden.

Bedacht moet worden, dat de "aangepaste snelheid" niet alleen in verband moet worden gebracht met het gevaar voor overstekend wild. Het is algemeen bekend, dat het rijden met een geringe snelheid op snelwegen ook gevaar oplevert. Dit gevaar kan zich weliswaar niet verwezenlijken, indien iedere weggebruiker passend reageert op de waarschuwing voor overstekend wild.

Men moet echter ernstig rekening houden met de mogelijkheid, dat andere weggebruikers, hetzij helemaal niet reageren, hetzij in verminderde mate, waardoor een gevaarssituatie in het leven wordt geroepen.

Aldus bevestigde het Hof het vonnis van de rechtbank.

Het arrest van het Hof werd evenwel door de Hoge Raad vernietigd.

Het gevarenbord verplichte B zich in te stellen op de mogelijkheid dat hij plotseling zou worden geconfronteerd met vlak voor zijn auto overstekend groot wild.

Onder deze omstandigheden moet de fatale reactie van B hem als schuld worden aangerekend. Zijn WA-assuradeur is derhalve verplicht A schadeloos te stellen, zo besliste de Hoge Raad.

Overgenomen uit :
Politie, Dieren- en Milieubescherming.

Reddingspogingen voor door ijs gezakte reebok zonder resultaat

Vorden, vrijdag

Tien politie-agenten hebben gisterenmorgen in Vorden vergeefs getracht een zware reebok, die door het ijs was gezakt, te redden.

Opperwachtmeester Gabriël begaf zich zelfs te water om het arme dier, uit het wak te halen.

Hij slaagde daar niet in.

Volkomen uitgeput gaf het dier de strijd op.

Telegraaf, 13-2-1986

Jachtfonds persbericht

In 1985 werden onder het motto "Wild en Vogels beheren, Wildredders propageren" 200 Wildredders ter beschikking gesteld aan Wildbeheerseenheden.

Deze actie heeft ten volle beantwoord aan het doel dat het bestuur van het Jachtfonds zich had gesteld.

De ter beschikking gestelde Wildredders hebben een eerste aanzet gegeven voor het op grote schaal gebruiken van Wildredders. Het aantal slachtoffers door maai-verliezen is in die proefvelden aanmerkelijk gedaald.

Ook is gebleken dat in landbouwkringen veel belangstelling bestaat voor het gebruik van de Wildredder.

Gelet op de vele reacties en als tegemoetkoming aan aanvragers die in 1985 zijn teleurgesteld heeft het bestuur besloten om in 1986 nog een keer 200 Wildredders ter beschikking te stellen. Evenals in het afgelopen jaar werd gekozen voor het in de praktijk geteste model Horst.

Dit blijkt een sterke effectieve Wildredder te zijn die bovendien betaalbaar is.

Naast de aanvragen van Wild-beheereenheden zullen dit jaar ook verzoeken in behandeling worden genomen van particuliere jachthouders echter met de beperking dat degenen die vorig jaar reeds een aanvraag gehonoreerd zagen thans niet meer in aanmerking komen.

Als verdere voorwaarde is gesteld dat de betrokken landbouwer/loonwerker in het voorjaar minimaal 25 ha zal maaien.

De aanvragen kunnen worden gericht aan de Secretaris-Penningmeester van het Jachtfonds, Postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage onder vermelding van :

- het gewenste aantal Wildredders.
- vermelding van de gemeente(n) waarin het werkgebied van de aanvrager is gelegen.
- de namen, adressen en woonplaatsen van de loonwerkers en de landbouwers die in aanmerking komen voor het gebruik

van de Wildredders (minimaal 25 ha grasland te maaien in het voorjaar).

De aanvragen dienen uiterlijk 11 april a.s. te zijn ontvangen bij het Jachtfonds, waarna op korte termijn mededeling zal worden gedaan of positief of negatief is gereageerd op de aanvraag.

Op vertoon van de schriftelijke beslissing van het Jachtfonds kan het aantal toegewezen Wildredders in Paterswolde of Herveld (Betuwe) worden afgehaald of op kosten van de aanvrager worden toegezonden.

Bericht van de penningmeester.

CONTRIBUTIE 1986

Binnenkort ontvangt U de acceptgiro voor de betaling van uw bijdrage over het jaar 1986. Twee zaken zullen U daarbij opvallen. Ten eerste : de vertrouwde ponskaart is vervangen door een slap formulier. Dit komt omdat de PTT dit jaar overschakelt op een nieuw incassosysteem.

Wij hadden geen keus.

Ten tweede : tijdens de jaarvergadering op 11 mei 1985 te Vorden is besloten de contributie van f 27,50 te brengen op f 32,50. De minimumbijdrage 1986 is derhalve f 32,50.

Als penningmeester verzoek ik U uw bijdrage op korte termijn te willen overmaken.

Tevens wil ik er op wijzen dat enkele leden hun contributie 1985 nog niet hebben betaald.

Mededeling :

De jaarlijkse inschietdag van onze vereniging is dit jaar op zaterdag 17 mei in het Schietcentrum „Berkenhorst” te Elspeet van 9.00 uur v.m. Deze dag is voor alle leden, waarbij in het bijzonder onze nieuwe leden gebruik kunnen maken van een moderne schietbaan met deskundige begeleiding. Hieraan zijn geen kosten verbonden, waarbij mag worden gezegd dat een reis naar dit schietcentrum zeker de moeite waard is. De zekerheid van een goed afgegeven schot is ons allen toch heel wat waard? Graag tot dan.

E.H.D.

Foto: J. Poutsma

Merkwaardigheden (3)

Wie in mei vorig jaar de Nationale Reewildtentoonstelling in Vorden heeft bezocht zal ongetwijfeld het paneel hebben gezien waarop twee geweien op een heel bijzondere wijze waren tentoongesteld.

Het betrof twee bokken die met de geweien in elkaar verstrengeld, „verkämpft” zoals onze oosterburen dat zeggen, waren geraakt tijdens een bronstgevecht en hierbij waren omgekomen. Het betrof een jonge gaffelaar van ca. 2 jaar en een oudere 6-ender van ca 5 à 6 jaar.

Uit de begeleidende foto's op het paneel bleek dat het hier een harde strijd was geweest. Een end van de 6-ender was in de oogkas van de tegenstander terecht gekomen, terwijl een achterend van de andere stang zich om de hals onder de onderkaak van de gaffelaar had gebogen. Een end van de gaffelaar was bij de 6-ender onder de kophuid geschoten, langs de schedel geschampt en een decimeter verder weer naar buiten gekomen. En dat betekende onwrikbaar aan elkaar vastzitten.

Waarschijnlijk is de jonge gaffelaar het eerst aan zijn verwondingen bezweken, waarna de oude bok nog een hele strijd heeft gevoerd om los te komen, getuige het schuim op de bek, tot op het bot kapot geschuurde voorlopers, kapotte flanken en flink omgewoelde grond.

Een en ander speelde zich af medio augustus 1984 in de boswachterij Austerlitz op de Utrechtse

Heuvelrug. De laatste stuiptrekkingen van de bronst betekende voor deze twee bokken ook letterlijk de laatste stuiptrekkingen.

Een vraag die bij je opkomt bij het vinden van deze dieren is, hoe vaak komt zoiets voor? Navraag bij mensen die al jaren meelopen bij het reewildbeheer gaf aan dat men er wel eens van gehoord had, maar dat men het nog nooit zelf meegemaakt had.

Beter bekend is dat reewild af en toe geforkeld wordt door een soortgenoot en bekend is eveneens dat het in elkaar haken van de geweien bij edelherten zeker niet exceptioneel is, hoewel ook dit verhoudingsgewijs toch betrekkelijk weinig voorkomt.

In de boswachterij Austerlitz wordt al vanaf 1978 het reewild intensief geïnventariseerd in verband met een langlopend onderzoek naar de invloeden van recreatie op het reewild. Hierbij is wel eens een geforkeld exemplaar gevonden, maar „verkämpfte” bokken zijn ook hier nog niet eerder door de onderzoekers waargenomen.

De literatuur heeft ook weinig te melden over dergelijke gevallen. Raesfeld geeft aan dat de kans erg klein is gezien de bouw van het gewei, korte stangen en een gering aantal enden, waardoor „verkämpfen recht selten voorkomt. Wel kan een hoekig en goed gepareld gewei een in elkaar haken in de hand werken.

De bokken sterven dan of aan een nekbreuk of aan uitputting. Andere verwondingen worden niet genoemd.

Ook Wildschut vermeldt dat het uiterst zelden voorkomt dat bokken met de geweien in elkaar verward raken.

Kurt beschrijft wel gevallen van geforkelde reeën, op een bestand van 600 dieren in 3 jaar slechts 9 geforkelde dieren en concludeert dat dit aantal erg klein is. Over bokken die in elkaar gehaakt zijn schrijft hij echter niets

Wel concludeert hij verder nog dat, zelfs na felle gevechten, dodelijke aflopen slechts zelden voorkomen.

Schäfer daarentegen stelt dat bronstgevechten met dodelijke afloop veelvuldiger zijn dan tot dusver werd aangenomen. Volgens hem komt het doorstoten van het voorhoofsbeen tussen de rozen en forkelen van de flanken veel meer bij het ree dan bij het edelhert, ondanks dat werkelijk serieuze bronstgevechten weer minder voorkomen dan bij het edelhert. Dit wijt hij aan het minder geritualiseerde bronstgevecht bij het reewild. Er zijn volgens hem minder remmingsmechanismen ingebouwd dan bij het edelhert waardoor forkelen sneller kan plaatsvinden.

Volgens Schäfer zijn er dan ook talrijke gevallen van in elkaar gehaakte reebokken bekend. Cijfers worden echter niet door hem genoemd.

Een andere vraag die gesteld kan worden is hoe het mogelijk is dat op het eind van de bronst twee reebokken toch nog een dergelijk robbertje moesten vechten.

In de boswachterij Austerlitz was al eerder de ervaring opgedaan dat oudere bokken tijdens de bronst gaan zwerven en soms op enkele kilometers van hun eigenlijke territorium zijn terug te vinden. Ook bij deze twee bokken moet zich een dergelijke confrontatie hebben voorgedaan. Beide bokken waren in het vroege voorjaar samen gesignaleerd in een gezinssprong, maar hadden later ieder een eigen territorium gevestigd.

De oudere bok moet zijn gaan zwerven en daarbij in het territorium van de jonge bok terecht zijn gekomen, met de genoemde gevolgen.

Schäfer geeft ook aan dat vooral oudere bokken in de bladtijd nog al eens de neiging hebben om te gaan zwerven, zeker als de populatie-opbouw afwijkingen vertoont, waardoor er conflicten optreden bij het betreden van territoria van andere bokken. En dat bokken altijd nog actief zijn midden augustus bewijst het voorval dat op het blatten van deze auteur op de grens van enkele territoria verschillende bokken reageerden.

Dat bokken in de tweede helft van de bladtijd gaan zwerven vermeldt ook Kurt. Hij noemt daarbij afstanden tot zo'n 3 kilometer van de oorspronkelijke standplaats vandaan. In één geval noemt hij zelfs een afstand van 9 kilometer. Gevechten in de bronst hebben naar zijn bevindingen veel minder plaats dan in het voorjaar. In de zomer vindt bij ontmoetingen wel controle plaats tussen de bokken,

maar in de regel komt het dan niet meer tot een gevecht. De bokken kennen elkaar al uit de voorjaartijd en de jongere en/of zwakkere bok zal een onderwerpingshouding aannemen. De bokken houden verder ook rekening met elkaar, zodat een oudere bok een jonger dier nooit direct zal aanvallen, maar eerst zal imponeren en dreigen. Echte ongelijkwaardige tegenstanders zullen dan ook niet gauw samen een gevecht aangaan.

Wildschut belicht een wat minder prettige kant van de reebok en laat van het beeld van het lieve ree weinig over.

Reebokken zijn gepassioneerde vechtersbazen, zeker als het gaat om de vaststelling van de rangorde en de territoria in het voorjaar. Is dat eenmaal gebeurd dan wordt er echter nog maar zelden gevochten. Wel treden er in de bronst, zeker als de bokken gaan zwerven, weer onderlinge gevechten op en deze zullen evenals in het voorjaar, niet altijd volgens de primitieve spelregels verlopen, zodat er in enkele gevallen slachtoffers kunnen vallen.

Conclusie :

Alleen Schäfer kijkt met zijn mening af van die van andere auteurs. Toch willen wij deze twee verhaakte bokken uit de boswachterij Austerlitz als een vrij uniek geval beschouwen. Ten eerste omdat uit het merendeel van de geraadpleegde literatuur naar voren komt dat een dergelijk iets zelden voorkomt, a. doordat onderlinge gevechten toch altijd volgens

bepaalde regels gevoerd worden waarbij het bepalen van de rangorde voorop staat en niet het doden, b. er in de bladtijd wel gevechten gehouden worden, maar toch beduidend minder dan in het voorjaar, c. het gewei zo van opbouw is dat er in de meeste gevallen geen ongelukken kunnen gebeuren, d. bij echt serieuze gevechten praktisch geen sprake is van ongelijkwaardige tegenstanders en ten tweede omdat navraag bij diverse reewildkenners ook uitwees dat slechts weinig mensen dit ooit hadden meegemaakt. Ook Dr. J. van Haaften van het RIN had een dergelijk geval slechts eenmaal in zijn lange loopbaan onder ogen gehad.

Uiteraard zijn wij sterk geïnteresseerd in ervaringen die anderen hebben met dergelijke merkwaardigheden of in andere meningen over het voorkomen van dergelijke gevallen. Wij horen dat graag van U.

R. H. M. Peltzer
H. W.P.G. Berger.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Kurt, Fred. 1968 *Das Sozialverhalten des Rehes (Capreolus capreolus L.) Eine Feldstudie.* Zoologisch Museum, Zürich. Verlag Paul Parey, Hamburg.
- 1974 *Reewild*, BLV Jagdbiologie, 2e oplage. BLV Staatsbosbeheer, München.
- Peltzer, R.H.M. 1985 *Reewild en recreatie in de boswachterij Austerlitz.*
- H.W.P.G. Berger rapport : reewild, Mededeling nr.16. Staatsbosbeheer, Utrecht.
- Raefeld, F. von, A.H. Neubaus en K. Schaich 1977 *Das Reewild. 8e oplage.* Verlag Paul Parey, Hamburg en Berlin.
- Schäfer, E. 1979 *Hegen und Ansprechen von Reewild*, BLV Verlagsgesellschaft, München.
- Wildschut, Daan 1980 *Reeën de ruimte geven.* Vereniging „Het Reewild, Bunde op den Heiligenberg.

Wildrecepten

Duiven- of vlaamsegaaensoep

Oude duiven (Vlaamsegaaien) goed schoonmaken en in koud water opzetten en aan de kook brengen.

Hier voegen we soepgroente, 5 peperkorrels en zout toe.

Bouillon zeven en met 50 gram gewassen rijst koken.

Als de soep klaar is doen we het in fijne stukken gesneden duiven of gaaienvlees erbij. Serveren met verse peterselie.

Pikante reeschnitzel

Van de achterbout van een ree snijden we dunne plakken, deze worden geklopt, van peper voorzien en licht bestrooid met meel, daarna snel aanbraden in een pan met heet vet (rundervet). Uien fruiten tot ze donker bruin van

kleur zijn, hier een theelepel paprikapoeder aan toe voegen en daarna het geheel over de schnitzel doen. Dit begieten met een wildfond en plm. 10 peperkorrels. Daarna laten smoren met een deksel op de pan. De zachte schnitzel er uithalen de jus aanmaken met room waar we vooraf een eetlepel meel hebben door geroerd. Hierdoen we het sap en de schil van een citroen en een lepel mosterd bij. De saus goed laten doorkoken en posseren (zie decembernummer).

We kunnen hierbij aardappelpuree of aardappelcroqueten en oesterzwammen, selderij of speciebonen serveren.

Als dessert moet eens kaneelijs (vanille ijs en kaneel in de mixer) met bessensap proberen.

G.W.B.

AGENDA

De Vereniging „Het Reewild” West-en Midden Brabant heeft een reewildbeheertentoonstelling 12 en 13 april a.s. in Hotel "Bellevue" te Chaam. (Opening 12 april 20.00 uur op 13 april open van 12 - 18.00 uur).

De Vereniging „Het Reewild” Kring Oost-Brabant. Tentoonstelling : 18 april te Waalre in Zaal Verhoeven.

Utrecht : Op 23 april 20.00 uur in Postiljon Motel te Bunnink, oprichtingsvergadering van de Regio-Utrecht van de Vereniging "Het Reewild". Alle leden van de vereniging woonachtig in de

provincie Utrecht en in het Gooien en Vechtplassengebied worden daar verwacht.

Sprekers : Jhr. M. de Savornin Lohman en J. Poutsma.

Internationale Jachttentoonstelling 23 mei - 1 juni, Neurenberg (Dld.).

Mededelingen :

Boek Daan Wildschut

De herziene druk van het boek „Wat zegt Raesfeld en wat zeggen anderen over het aanspreken van Reewild” zal inderdaad van de zomer gereed zijn. Degenen, die al in een eerder stadium intekenden, hoeven zich niet nogmaals op te geven.

nationaal jachtschietcentrum "berkenhorst"

clubhuis/baanbeheerder: j. van rhee
stakenbergweg 60 - 8075 ra elspeet - tel. 05779-1332

Het Nationaal Schietcentrum "Berkenhorst" is het centrum waar de jager zich thuis voelt.

Wij kunnen u bieden:

- skeet
- jachtparcours
- 100 en 50 meter kogelbaan
- lopend-varkens baan

Wij zijn geopend:

Kleiduiven - woensdag van 14 tot 17 uur
zaterdag van 11 tot 17 uur

Kogelbaan - na afspraak iedere dag (niet op zondagen)

Deskundige hulp bij het inschieten van uw jachtbuks.

Graag tot ziens op Berkenhorst.

Jaap en Bea van Rhee

Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer

MINISTERIE VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Bezuidenhoutseweg 73 - Postbus 20401 - 2500 EK Den Haag
Telefoon 070-793911

ADRESSENLIJST

PROVINCIE	BUITENDIENST AMBTENAREN	KANTOREN VAN DE DIRECTEUREN LANDELIJKE GEBIEDEN EN KWALITEITSZORG	
Groningen	C. L. M. v.d. Rakt	Postbus 30027 Engelsekamp 6	9700 RM Groningen Tel.: 050-239111
Friesland	F. Veenstra	Postbus 2003 Tesselschadestr. 7	8901 JA Leeuwarden Tel.: 058-443313
Drenthe	M. A. Roetert Steenbruggen	Postbus 11 Mandemaat 3	9400 AC Assen Tel.: 05920-27911
Overijssel	W. Nab	Postbus 604	8000 AP Zwolle Tel.: 038-210533
Gelderland	H. Bardeel T. A. M. Dikker	Postbus 9079 Gildemeesterplein 1	6800 ED Arnhem Tel.: 085-629111
Utrecht	G. Kreton	Museumlaan 2	3581 HK Utrecht Tel.: 030-520834
Noord-Holland	J. Eising A. W. Kamminga	Postbus 3005 Kl. Heiligland 84	2001 DA Haarlem Tel.: 023-319021
Zuid-Holland	J. Eising J. Verhulst	Postbus 29819 v. Speijkstr. 13	2502 LV Den Haag Tel.: 070-924481
Zeeland	P. C. Remijnse	Westsingel 58	4461 BD Goes Tel.: 01100-37911
Noord-Brabant	G. A. J. M. Schram A. J. M. Wanders	Postbus 1057 Prof. Cobbenhagen- laan 225	5004 BD Tilburg Tel.: 013-678755
Limburg	W. van Loenen	Postbus 103 Lindanusstr. 12	6040 AC Roermond Tel.: 04750-34251